

Aron Lund

Vi måste få ett slut på detta smutsiga krig: Intervju med Heitham Mannaa

Översatt från *Carnegie Endowment for International Peace*, 3 mars 2015¹

Nedan följer en intervju med den syriske vänstermannen och människorättsaktivisten Heitham Mannaa.

Mannaa representerar en del av oppositionen mot Assads regim som sällan har fått synas i debatten. Till skillnad från den av väst stödda Syriska Nationella koalitionen har Manna och det nätverk han jobbat med hela tiden motsatt sig väpnad kamp och motsatt sig utländsk intervention. Koalitionen där provästliga liberaler, Muslimska brödrskapet och George Sabras Syriska demokratiska folkparti har varit komponenter, har däremot hela tiden vädjat om militärhjälp från väst.

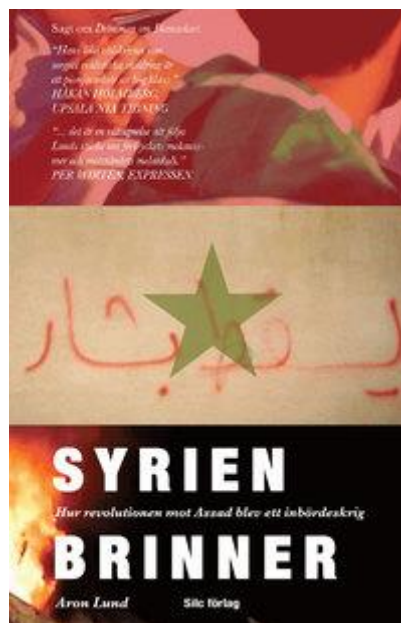
Kampen mot religiös sekterism har varit central för Mannaa och Nationella samordningsgruppen för nationell demokratisk förändring (i fortsättningen Samordningsgruppen). Den Nationella koalitionen har på papper också vänt sig mot religiös sekterism men har stött en väpnad kamp som i praktiken från början varit religiöst färgad och till slut totalt dominerad av sunnitisk islamism.

Samordningsgruppen, det nätverk som Mannaa verkat i har av andra oppositionella framställts som eftergiven mot regimen och t.o.m. som samarbetande med regimen. Denna propaganda har lett till Samordningsgruppens isolering. Efter 4 års krig, hundratusentals döda, religiös splittring och uppkomsten av Islamska Staten kanske det är dags att låna ett öra till Heitham Mannaa.

Som framgår av intervjun så har Samordningsgruppen varit ett nätverk med olika komponenter. Manna kritiserar t.ex. nasserister som ingått i Samordningsgruppen för att varit för kompromissvilliga gentemot regimen. Han kritiserar andra inom Samordningsgruppen för att varit för mjuka mot islamismen. Idag håller han på att bygga upp ett nytt nätverk.

Intervjuaren, Aron Lund, är författare till *Syrien brinner*, en bok som är ett standardverk för den som grundligt vill sätta sig in i konflikten i Syrien.

PW

¹ Original: [We Need to End This Dirty War: An Interview With Haytham Manna](#)

Heitham Mannaa, född 1951 i byn Umm al-Mayadhin i Daraa i södra Syrien, har varit en ledande medlem av den syriska oppositionen långt innan den nuvarande resningen inleddes. Bosatt i Paris gjorde han sig känd som en vänsterintellektuell och enveten kritiker av USA:s insatser i Mellanöstern samt talesman för Arabiska kommissionen för mänskliga rättigheter, en panarabisk icke regeringsbunden organisation.

Heitham Mannaa

Han har också varit en kontroversiell figur inom den syriska oppositionen. En del oppositionella betraktade honom som alltför försonligt inställd gentemot president Bashar al-Assads regim och som någon som omöjliggjorde allianser genom att vara mer aktiv i kampen mot USA-vänliga och islamistiska oppositionella än mot regeringssidan. Andra uppskattade hans hårdföra sekularism och motstånd mot utländsk inblandning, samt att han så starkt betonade att delar av regimen också måste vara en del av varje form av övergångsstyre.

Under inledningen av upproret i Syrien i mars 2011 kunde Mannaa och hans nätverk utomlands utnyttja kontakter på plats i Daraa, upprorets vagg. Hans bror Maan al-Oudat, en facklig aktivist och framstående organisatör av demonstrationer i början, dödades av Assads styrkor när protesterna pågått några månader. Mannaa gick då vidare till att bli en av grundarna av Nationella samordningsgruppen för nationell demokratisk förändring (eng. förkortning NCB), en liten pacifistisk och reforminriktad allians med bakgrund i vänstern inom den syriska opposition, som existerat före 2011.² Samordningsgruppens Damaskusbaserade allmänne samordnare Hassan Abdul Azim är ledare för Demokratiska arabsocialistiska unionen, ett nationalistiskt parti med rötter i nasserismen. Men i gruppen ingår också – något motsägelsefullt – Demokratiska enhetspartiet (PYD), en kurdisk grupp knuten till Kurdistans arbetarparti (PKK) i Turkiet och Irak. Samordningsgruppen har fallit ryssarna i smaken, som sett organisationen som en lämplig samtalspartner för Assadregimen och även om Assads säkerhetstjänster arresterat en del medlemmar av Samordningsgruppen tillåts gruppens ledning fortfarande i det tysta vara verksam i Damaskus.

Mannaa, som är biträdande samordnare inom Samordningsgruppen och talesperson med uppgift att organisera anhängare bland landsflyktiga, har varit en obeveklig kritiker av större oppositions-

² Samordningsgruppen behandlas utförligt i Aron Lunds bok *Syrien brinner* (sid. 252 ff).

grupper som Muslimska brödrskapet, Syriska nationella rådet och Nationella koalitionen för syriska revolutions- och oppositionsstyrkor, vilka han anklagat för att ha orsakat det rådande läget i Syrien genom att alltför mycket ha stött islamism, väpnad kamp och utländsk intervention. Hans motståndare har svarat med att anklaga Manna och Samordningsgruppen för att motarbeta det breda upproret och, medvetet eller inte, för att tjäna regimen intressen.

På sistone har Mannaas relationer till Samordningsgruppen verkat ansträngda. I december kom uppgifter om att han lämnat gruppen, även om bilden var något oklar. Mycket av spänningarna verkade handla om ett möte mellan oppositionella grupper i Kairo i januari i år och där delegater från Samordningsgruppen samlades tillsammans med andra moderata vänsterpersoner och fyra representanter för regimen, vilka nu gått i självväld landsflykt. Mötet i Kairo, som överskuggades av det ryska misslyckandet vid samma tidpunkt att få till stånd fredsförhandlingar i Moskva, utmynnade i beslutet att anordna ett nytt möte i april.

När ett nytt möte i Kairo nu närmar sig har Manna och en del av hans bundsförvanter från det första Kairomötet samt Samordningsgruppen precis tillkännagett att man bildat en ny organisation, Qamhrörelsen. Ordet qamh betyder bokstavligen ”vete” på arabiska, men används i detta sammanhang också som en förkortning för qiyam, muwatana, och huqouq, eller ”värderingar, medborgarskap, rättigheter”.

Vad innebär denna nya grupp och hur ser Manna på det nuvarande läget i konflikten i Syrien? Han har vänligt nog ställt upp på ett samtal med *Syria in Crisis*.

Heitham Manna, berätta lite om Qamhrörelsen.

Diskussionerna om att bilda den har pågått i över två år. Ledningen kommer att tillkännas i sinom tid – och nej, min egen roll kommer kanske att vara som teoretiker och inspiratör, men jag tänker inte bli ordförande eller ledare. Vi är en sant demokratisk rörelse och många betydande namn står bakom oss: personer med band till regeringen, personer från Samordningsgruppen, och personer från Nationella koalitionen. Där ingår oberoende akademiker, inklusive en grupp diplomater, eller snarare tidigare diplomater som nu är oppositionella. Där ingår också oberoende personer, som inte vill klassificeras som ”opposition”. Vi är för syrisk enhet, säger de, och måste försöka vinna över alla medborgare, inte bara de som redan ingår i oppositionen.

Orsaken till detta är att det sociala läget i Syrien är mycket dåligt och folk stöder nu Assad utan egentliga skäl. Många har närmat sig regimen bara för att de är rädda för terrorism och extremism och oroar sig för den folkgrupp de tillhör. Kristna, ismailiter, druser och alawiter – inte någon av dessa grupper tillhör oppositionen eftersom de fruktar alternativet till regeringen. Men med vårt sätt att resonera kommer de att inse, att vi är sanna vänner till alla minoriteter och till demokrati. Vi har aldrig kompromissat med extremister som salafister, al-Qaidas Nusrafront eller den s k Islamiska staten. Vår position har alltid varit tydlig.

Men hur skiljer sig detta från vad ni sysslade med inom Samordningsgruppen?

Du förstår, vi var de första som angrep Nusrafronten och sade att den skulle betecknas som en terroristgrupp. Då protesterade Nationella koalitionen. Vid samma tidpunkt hävdade också en del inom Samordningsgruppen – lyckligtvis bara en minoritet – att det är regimen vi ska strida mot, inte Nusrafronten.

Samordningsgruppen är uppbyggt så att alla behåller sitt eget politiska program. Och inom Samordningsgruppen finns dessvärre vad vi kan kalla en tendens, som gått med på alltför många kompromisser för att skydda sin egen organisation – som exempelvis nasseristerna.

Vi anser att det inte räcker med politiska program. Vi står för ett kulturellt synsätt. Vad gäller morgondagens Syrien måste vi ha en djupgående diskussion om medborgarskap och hur vårt samhälle ska förhålla sig till sekularism och till staten. Det är frågor som de politiska partierna inte vill ha någon öppen debatt om, eftersom de är oroliga för den religiösa kulturen i samhället och vill

slå vakt om sin popularitet. Det är på samma sätt som att politiska partier i Libanon är rädda för en debatt om borgerliga äktenskap över religiösa linjer. Så förhåller det sig i Syrien också.

Då har du alltså lämnat Samordningsgruppens exekutivkommitté?

Jag meddelade mitt beslut att lämna organisationen för tre månader sedan, men än så länge har man vägrat godta det. De betraktar mig fortfarande som vice allmänne samordnare, trots att jag inte står bakom många av de beslut som den nuvarande exekutivkommittén fattat. Det handlar inte om någon direkt konflikt med dem, och det rör sig inte om personfrågor, men deras politik saknar öppenhet och tydlighet.

I fyra år har jag varit de ungas talesman inom Samordningsgruppens exekutivkommitté, det är så man talar om mig. Man har vägrat ge syrisk ungdom en egen plats. Du förstår genomsnittsåldern bland medlemmarna av Samordningsgruppens exekutivkommitté ligger på över 60 år. De kan inte förstå ungdomen. Vid ett av de sista mötena, där jag var närvarande sade jag: föreställ er att om tio år kommer över hälften av oss att vara i paradiset – eller, antar jag, i helvetet. Hur som helst kommer vi inte att vara här, så var finns de unga människor som kan ersätta oss?

I alla fall har Samordningsgruppens exekutivkommitté nu sagt, att man välkomnar vårt initiativ. De kan inte angripa oss. De vet att vi är populära i Syrien.

Är inte det här bara ännu ett exempel på hur en syrisk oppositionsgrupp splittras på grund av inre motsättningar?

Nej! Vi samarbetar med Samordningsgruppen och alla demokratiska krafter för att skapa en ny struktur för oppositionen fram till slutet av april. Allt har sin tid. Vi kommer förmodligen att tillkännage en egen ledning efter konferensen i Kairo, som vi deltar i förberedelserna av. Den kommer att inledas den 24 eller 25 april och efter april kommer saker inte att se ut som tidigare och jag tror att många politiska partier kommer att börja fungera annorlunda.

Kommer Nationella koalitionen att vara med på Kairokonferensen?

Jag tror att ledaren för den, Khaled Khodja, har att välja mellan att delta officiellt, eller också får han finna sig i att mer än 40 medlemmar åker dit ändå. Han måste inse att en stor del av den demokratiska tendensen inom Nationella koalitionen kommer att vara närvarande.

OK, men oavsett hur det går på konferensen i Kairo är konflikten i Syrien nu ett inbördeskrig. Ute i terrängen handlar det mest om religiösa grupper och mot dem står Assadregimen.

Det är sant! Men på samma gång – jag ska ge dig ett exempel på något som går i en helt annan riktning, dvs det s k samhällskontraktet mellan kurdiska grupper i norra Syrien. Det är ett sekulärt kontrakt och för en demokratisk stat i Syrien. De intar en tydlig ståndpunkt. Och de är populära, inte bara i det kurdiska området!

Problemet för oss är, och det har jag sagt ända från början: militarisering innebär islamisering. Vanliga unga människor vill leva; de vill inte dö. De vill inte satsa på ett paradys, som inte, hur ska jag uttrycka mig, innebär någon garanti för dem. För det behövs folk som är beredda att bli martyrer. Ytterst handlar det bara om extremister.

Nu har rebellgrupper som Ahrar al-Sham och Nusrafronten tagit in utlänningar, som ska strida för dem samtidigt som vår egen ungdom dagligen lämnar landet och söker asyl i Tyskland och Frankrike, eller rent av Australien. Varenda dag dör unga syrier på dödsskeppen i Medelhavet. Varför lämnar de Syrien? Därför att de inte går med på att välja mellan diktatur och extremism.

Men hur har du tänkt dig att ändra på den ekvationen? Det är krig och ni har inga starka allierade och ni har ingen väpnad styrka?

Det där just för att det blivit en fråga om vapen som det hela gått på tok. Den syriska armén får stöd av iranier och Hizbollah i Libanon och Abul-Fadl al-Abbas-brigaden från Irak. Även de extremistiska rebellgrupperna får stöd av utlänningar. Men till slut kommer det att bli en politisk lösning,

eftersom det internationella samfundet inte kan gå med på det som sker hur länge som helst. Vi har redan varit med om bildandet av en koalition mot Islamiska staten. De kommer inte att ingripa för vår skull, utan för att man upplever ett allvarligt hot mot egna allierade som Saudiarabien och Jordanien.

Både regimen och den väpnade oppositionen tror att de kan vinna kriget, men för oss handlar det om illusioner. Det sade vi från allra första början när regeringen försökte kontakta oss och också till den väpnade oppositionen: ingen kommer att kunna segra militärt.

Tror du att Bashar al-Assads regering är redo till en politisk lösning?

Problemet med Assad är samma som problemet med Nationella koalitionen: Assad är inte oberoende. Om Khodja lyder under den turkiska regeringen så står Assad under kontroll av iranierna och Hizbollah. Så fort det internationella förhandlingarna om Iransk nukleära program är klara kommer första frågan för Iran att handla om Syrien och Irak. De måste bestämma sig.

Oljepriset faller och det har lett till ekonomiska kriser i alla tre länder: Syrien, Iran och Ryssland. Jag talade med ryssarna förra veckan och då sade jag till dem att det inte går att fortsätta att stödja regimen på samma sätt ekonomiskt och militärt – kanske kan ni ge Assad lite gamla vapen för att stödja honom, men ensamma klarar ni inte av att hjälpa honom att återuppbygga Syrien. För att återuppbygga Syrien behövs en internationell Marshallplan.

Då är det alltså korrekt att säga att ni organiserar er för framtiden samtidigt som ni väntar på en internationell plan för att få slut på kriget?

Det handlar inte om att vänta på en lösning. I dag träffade jag FN:s sändebud Staffan de Mistura. Vi diskuterade hur en frysning av striderna i Aleppo skulle kunna utvidgas till fler än tre eller fyra städer. Om man ger det en nationell dimension kan hans initiativ stärkas. Vi diskuterade också möjligheten att försöka få till stånd en tredje fredskonferens i Genève.

Vi väntar på en lösning baserad på Genèvekommunikén från 2012. När våldet accelererar finns inget utrymme för några civila politiker överhuvud taget. Vi måste försöka få stopp på denna acceleration och därefter försöka få politiken att återintä sin plats i Syrien. I fyra år har alla politiska initiativ dödats i Syrien. Vi måste komma tillbaka till ett normalt politiskt liv. Vi måste få ett slut på detta smutsiga krig.

Översättning: *Björn Erik Rosin*